

Voort het eerst sinds 1975 gaat Willem Dragt de week na de vakantie niet naar school. Na 38 jaar leraarschap in Wageningen geeft hij het stokje door. Hij vertegenwoordigt een hele generatie docenten aardrijkskunde die met pensioen gaat.

OUD-DOCENT WILLEM DRAGT

‘Docent maakt het verschil’



FOTO: SASKIA BRUYN

Ronald Kranenburg

Jaren is de KNAG-onderwijsdag een bijeenkomst geweest voor wat oudere heren. De docenten die opgeleid waren in de jaren 60/70 domineerden niet enkel voor de klassen. De laatste tijd is er een kentering, een generatie docenten neemt afscheid en wordt opgevolgd door jongeren. Willem Dragt (Enschede, 1948), net afgezwaaid, vertelt hoe hij zich ooit met moeite door de taaie stof op de universiteit worstelde en houdt een enthousiast pleidooi voor prikkelend onderwijs.

KLEINE ONDERNEMER

‘Aardrijkskunde moet het hebben van de docenten. In de onderbouw is het verplicht, maar in de bovenbouw meestal een keuzevak. Iedereen vindt het belangrijk en leerlingen vinden het een heerlijk vak, maar het is altijd vechten geweest om leerlingen binnen te halen – dat was al zo bij de Mammoetwet. Je moet het vak aantrekkelijk maken. Leerlingen die het in hun pakket kozen, zeggen altijd dat het door de docent kwam – die was zo enthousiast en met passie bezig. Een wiskundeleraar mag gerust saai zijn, want dat vak moet je nou eenmaal kiezen. Maar als aardrijks-

kundedocent kun je je dat niet permitteren. Je bent binnen school een kleine ondernemer die zelf moet zorgen dat hij voldoende klanten krijgt.’

DOMINEE

‘Ik ben in 1967 aan de Vrije Universiteit in Amsterdam begonnen. Eigenlijk wilde ik drie dingen. Dominee worden was altijd al een wens; religie interesseert me nog steeds. Een rechtenstudie sprak me ook wel aan. En ik had iets met aardrijkskunde. Tijdens de voorlichtingsbijeenkomst in Amsterdam zat daar meneer Hoekveld. Die maakte voor mij het verschil. Ik weet nog dat ik hem vroeg in hoeverre sociologie en sociale geografie van elkaar afweken. Daarop gaf hij zo’n indrukwekkend antwoord – dat sociale geografie een vak was van naar buiten gaan, kijken, iedere dag veranderingen, een vak van natuur en mensen – dat ik daarvoor koos. Het eerste jaar viel echter vies tegen. Niks kijken of naar buiten. We kregen van Heslinga alleen theorie. Als je het taalgebruik in het *Geografisch Tijdschrift* van destijds vergelijkt met dat in *Geografie* nu... Onnodig ingewikkeld was het. Aardrijkskunde is geen moeilijk vak. Er komt veel bij kijken, maar het is niet moeilijk. Behalve als je het zelf moeilijk maakt. Ik kwam amper door dat eerste jaar. Pas na mijn kandidaats bloeide ik op.’

BURGEMEESTERS

‘Ook voor de universiteit was mijn eerste jaar trouwens een schok. In 1966 waren er 12 of 13 eerstejaars; mijn lichtung telde 40 man. Daarvan zijn er 3 burgemeester geworden, 20 leraar en een stuk of 10 zijn de wetenschap ingegaan. De helft van de docenten is overigens rector of conrector geworden. Geografen zie

‘Zoek mensen in de onderzoeksinstituten en de praktijk op. Zijn er ouders met een interessant beroep?’



je heel veel in schoolleidingen. Zoals ze naar de wereld kunnen kijken, kunnen ze dat ook naar een school. Mij is het net zo vergaan. Na vijf jaar werd ik conector en ik ben twaalf jaar directeur van de bovenbouw geweest. Ik gaf daarbij altijd nog aardrijkskunde. Het vak heeft me nooit meer losgelaten.’

DOCENT

‘De generatie van 1967 is heel best terecht gekomen; er was heel veel werk. Tijdens mijn studie had ik al twee jaar lesgegeven in Amsterdam. Een collega liep altijd met een kaart onder zijn arm op de gang. Dat vond ik het toppunt van status. Ik mocht blijven, maar moest van onze vakdidacticus Jan T. Bremer (bekend als publicist over Noord-Holland en de Waddeneilanden, red.) eerst nog twee tentamens afleggen om mijn kandidaats te halen, onder andere stadsgeografie bij Hoekveld. Dat was pittig. De tentamens waren mondeling en bij elk antwoord knikte Hoekveld. Dan denk je dat het wel snor zit, maar na afloop zei hij: ‘Het zit tussen de 7 en de 8, maar een aantal dingen die u zei, volg ik toch niet helemaal.’ Om uit militaire dienst te blijven zocht ik na mijn afstuderen een baan waarbij ik onmisbaar zou zijn. Die trof ik in Wageningen: een meer dan volledige baan als AK-docent met examenklassen. Ze vonden me wel arrogant tijdens de sollicitatie. Ik was net afgestudeerd op het proefschrift van Van Westrhenen over de aardrijkskundedoelen in de schoolboeken; ik had ze dus allemaal bekeken. Ik vond de methode die in Wageningen gebruikt werd niet goed. Ik wilde wel komen werken, maar alleen als er een andere methode aangeschaft werd. En dat gebeurde! Het werd *Geografisch perspectief*. Via *Aarde in kaart* van Hans de Jong zijn we uiteindelijk bij *de Geo* uitgekomen. Eigenlijk is mijn ideaal om

niet meer met een methode te werken, enkel nog met de *Bosatlas*. Wat zijn we daarmee gezegend bij aardrijkskunde. Geen enkel ander vak heeft zo’n mooi boek.’

NAAR BUITEN

‘Ik heb nooit standaardproefwerken willen gebruiken. Iedere keer maakte ik die opnieuw. Ik ben faliekant tegen multiple choice bij aardrijkskunde. Tot in mijn laatste week maakte ik open vragen en liet leerlingen graag tekenen. En ik ging veel naar buiten. Als je in Wageningen niet naar buiten gaat, doe je jezelf tekort en de kinderen ook.

De meeste leerlingen vinden aardrijkskunde heel leuk – vooral de fysisch-geografische aspecten. Zaken als demografie en migratie vinden ze aardig, maar duidelijk minder spannend. Ik ben een voorstander van eenheidsgeografie. Biologen en chemici hebben ook diverse disciplines, maar op school is het gewoon biologie en scheikunde. Helemaal geen discussie over. Ik snap niet waarom wij die wel hebben. Geef mij maar de Duitse Erdkunde: alles over de aarde en haar bewoners; die zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. In een omgeving als Wageningen met veel ouders in bètaberoepen is het sowieso belangrijk aardrijkskunde ook als bètavak te profileren.’

WISSELWERKING

‘Toen ik pas werkte, maakte ik op de Radbouduniversiteit in Nijmegen kennis met Herman van den Bosch en Henk Donkers. Henk wilde een dwarsgroep oprichten van docenten en onderwijsgeografen om in de praktijk uit te testen wat op de universiteit werd ontwikkeld. Vijf jaar heb ik met hem in die dwarsgroep gezeten en veel studenten op school gehad die projecten deden. Bijvoorbeeld het project *Grenzeloos – Er zijn grenzen*. Heel waardevol. Later zijn we ons met de school meer op de Wageningen Universiteit (WUR) gaan richten. Vooral toen Martin Kropff daar rector magnificus werd. Zijn kinderen zaten bij ons op school, dus er was een makkelijke ingang. Daaruit is het vwo-extra ontstaan dat we aanbieden in de bovenbouw vwo. We onderscheiden ons daarmee van andere scholen die zich in de bovenbouw helemaal op het examenprogramma storten. Voor de betere, onderzoeksgerichte leerling hebben we een speciaal traject met een realistisch toegepast onderzoeksproject op de WUR.’

CONTACT!

‘Wat ik met al deze voorbeelden wil zeggen, is dat ook de wisselwerking tussen universiteit en school hangt aan de personen. Doe mee aan die GeoWeek! Zoek mensen in onderzoeksinstituten en de praktijk op. Kijk wie de ouders zijn van de kinderen op school. Misschien is dat makkelijker in Wageningen, waar we Salomon Kroonenberg aan de universiteit hadden en Harry Otten bij MetoConsult, maar ook elders kan het. Neem de leerlingen mee de school uit en laat ze rondkijken in de wereld. En niet alleen kijken, maar ook ruiken en voelen. En vergeet als docent niet dat ook zelf te blijven doen.’ •